

Søren Stidsholt Nielsen
sosn@faa.dk

STRUER: Hvis man forbinder træbåds miljøer med gråskæggede mænd i blå kedeldragter og en kasse bajere indenfor armslængde, går man forkert i hallen hos Nordvestjysk Fjordkultur. I hvert fald hvad ølet angår.

I den tidligere lagerhal på Havnevej i Struer er der forbud mod indtag af alkohol. Festlige lejligheder defineret af formand eller bestyrelse danner dog en undtagelse.

- Vi vil ikke være kendt i byen som et øl-sted. Derfor har vi denne klare regel, fastslår formand Asger Brodersen.

Ingen øl, men til gengæld masser af historie, hygge og håndværk for Nordvestjysk Fjordkulturs 150 medlemmer. Nogle af dem kommer hver uge og er aktive med maskiner og værktøj. Andre dukker op med længere mellemrum.

- Alle er velkomne. Vi byder gerne på en kop kaffe. Kan de en historie fra Limfjorden, kan vi også registrere den i vores arkiv.

Nordvestjysk Fjordkulturs fartøjer har hver en mappe med indsamlede data og fortællinger. Eller som Asger Brodersen siger: "Hele historien fra nybygning over en sølle båd givet til os - og frem til en fin renovering".

Anført af en tovholder har hver båd tilknyttet et hold af frivillige til at klare praktisk arbejde i hal og havn.

Drøm om åbent værksted

Nordvestjysk Fjordkultur har disponeret over sin kommunalt ejede bygning i små 25 år. I hallen opbevares alle foreningens fartøjer. Desuden var flere nybygningsprojekter igang, da Søsiden kikkede indenfor. I tilknytning til hallen er indrettet en smedje og et træværksted.

- Skal vi drømme, kunne vi godt tænke os at kunne bruge en hal ved siden af. Den skal indrettes som arbejdende værksted for klinkbyggede både.

- Børn skal lære maritimt

Asger Brodersen har siddet på formandsposten i ti år og har en baggrund som lærer på friskoler og efterskoler. At han lægger sin frivillige indsats i maritimhistorisk arbejde er ikke tilfældigt:

- Jeg har haft den kongstanke, at det ikke kunne være rigtigt, at børn i dette land ikke havde noget maritimt forståelse. Derfor har vi altid haft sejlads på de skoler, hvor jeg har været ansat. For Asger Brodersen er praktisk sejlads er learning by doing. Det er konsekvenspædagogik, så det gør noget. Han giver et eksempel: - Tænk fx, at du ser en elev, der er faldet i vandet. Hvorfor ligger du derude i vandet, spørger man, og svaret lyder: "- Jamen båden væltede!".

og det svar vil være: "- Nej, den gør ikke. En båd gør ingenting selv, men den gør det, du gør!".

Sjægten er et vigtigt fartøj

Den oprindelige ide med Nordvestjysk Fjordkultur var at skabe en velrenoveret, sejlede samling af Limfjords-sjægte. Bådtypen er en konstruktionsmæssig slægtning af Det Sydøstlige Øhavs kendte smækjoller. Kort fortalt er sjægtet lidt mindre og har en højere rig end smakken. Begge bådtyper er klinkbyggede.

- For os er det vigtigt at bevare og videreføre den kultur

og det liv, der har været i vores farvand. Her spiller sjægtet en central rolle. Senere har vi også fået andre bådtyper med lokal tilknytning, fortæller Asger Brodersen.

Fra Marstal til Struer

Fjordkulturens sejlede samling af både har vokseværk. I 2010 omfattede den fire sjægte, en nordisk drivkvas samt en lodbåd. I dag er der 22 fartøjer.

Som eksempel kan nævnes den omkring 60-årige motorjolle Mette af Marstal. Byggeværftet er ukendt, men det ligger fast, at den har sejlet som fiskefartøj fra

Marstal, hvor den nordjyske giver tidligere har boet. Et renoveringsprojekt i Marstal blev droppet, og båden kom til Limfjorden. Et værft på Fur udførte nyt ringdæk og lukaf, og damjollen fortsatte fiskeriet i vestjysk farvand. Efter nogle år på land blev den foreret til Nordvestjysk Fjordkultur.

Nu er fem medlemmer i gang med indvendig renovering samt at afklare fremtiden for den norske ca. ti-hestes FM benzinmotor. - Vi lægger planer for næste sæson på fjorden, melder Mette af Marstals tovholder, John Petersen.

Styrmand:
Søren Stidsholt Nielsen, 2069 2502
sosn@faa.dk

Redigeret af:
SNN

Sesiden har kurs mod det havvendte - ofte med udkig fra eller til Sydfyn og Øhavet.

Mere maritimt:
Kik i Køjet på Navne.

Se flere fotos:
faa.dk/søsiden

Brug mobil eller iPad:
Din direkte kurs
mod mere søsprøjt

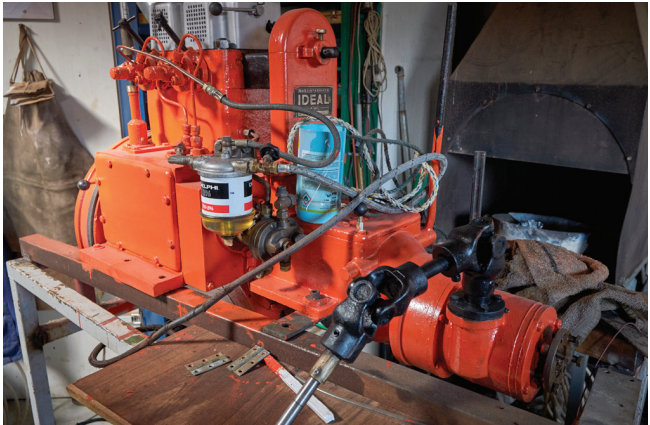

Mette af Marstal og alle de andre

Med omkring 150 aktive medlemmer er Nordvestjysk Fjordkultur i Struer et kraftcenter for bevaring af små fartøjer med historie. Søsiden kikkede indenfor.

Asger Brodersen, Holstebro, er formand for Nordvestjysk Fjordkultur - her ved en klinkbygget jolle under oparbejdning af frivillige. Foto: Søren Stidsholt Nielsen

En bådmotor af sydfynsk oprindelse i smedjen. Skiltet fortæller, at motoren er fabrikeret af Ideal i Fjellebroen ved Ulballe. Motorproduktionen ophørte i 1965. Foto: Søren Stidsholt Nielsen

Nordvestjysk Fjordkulturs landbase er denne havnenære hal i Struer. I sejsæsonen ligger de sejlklare både samlet i byens tidligere fiskerihavn. Foto: Søren Stidsholt Nielsen

Klinkbyggede både er kulturarv

Vikingerne brugte dem, og de er stadig udbredte og nybygges.

Søren Stidsholt Nielsen
sosn@faa.dk

STRUER: At bygge en båd i klink betyder, at bådens langsgående planker rager

ind over hinanden. Det vil sige, at underkanten af en overliggende plank overlapper overkanten af den planken nedenunder.

En fordel ved klinkbygning er, at plankerne ikke behøver at være så tykke. Det gør, at en båd som følge af lavere vægt lettere kan hives på land ved en åben kyst.

Allerede vikingerne brugte klinkbyggede skibe. Gennem århundreder er byg-

gemetoden også brugt til fartøjer anvendt af fiskeri, landbrug og til persontransport. Det gælder fx smækkerne i Det Sydøstlige Øhav. Traditionen for nordiske, klinkbyggede både har for nylig af FN-organisationen Unesco fået anerkendelse som såkaldt immateriel kulturarv. Det forpligter de nordiske stater til at sikre bl. a. et levende miljø omkring bådene, det maritime håndværk, dokumentation, fremme af kulturen samt forskning og bevarelse.

I dansk sammenhæng spiller bl. a. Træskibssamenslutningen, Vikingeskibsmuseet i Roskilde og Nordvestjysk Fjordkultur en vigtig rolle. Fx er 14 af bådene i Struer klinkbyggede, og to nybygninger er undervejs.

Hvad man kunne kalde klinkbygningens modsætning er kravelbygning. I denne form for konstruktion af træfartøjer støder plankernes smalle sider mod hinanden og der tætnes og vedligeholdes efterfølgende med tjære og såkaldt værk.

Klinkbyggede planker og et enkelt spant set om bord fra en jolle under bygning i Struer. Plankerne overlapper hinanden og er samlet med kobbersøm. Foto: Søren Stidsholt Nielsen

Bådebygger-lærling Jason Daucke igang med sin selvkonstruerede jolle. Han startede sin læretid i England på T. Nielsen & Company ejet af sydfynske Tommi Nielsen. Foto: Søren Stidsholt Nielsen

Jason var lærling på Svendborg-bådebyggers værft i England

Corona og Brexit-bøvl fik ham til at skifte land og læreplads.

Søren Stidsholt Nielsen
sosn@faa.dk

STRUER/GLOUCESTER: Corona og Brexit-gjorde det lidt for bøvl for den danske bådebygger-lærling Jason Daucke at fortsætte sin uddannelse på et værft i det sydvestlige England. Derfor fik Struerdrengen arrangeret det sådan, at han på Nordvestjysk Fjordkultur og på bådebyggeruddannelsen i Helsingør kunne gennemføre sin læreplads op til svendepøven i november.

Under Søsiden besøg i Struer var Jason Daucke langt fremme med at bygge en selvkonstrueret jolle:

-Jeg havde lyst til at lave et projekt helt fra bunden. Der-

for gik jeg igang med denne.

Når Jason Daucke i sin tid valgte at tage en læreplads i England, var det fordi den britiske træskibsbranche bød på flere muligheder end den danske.

- Jeg vil helst lære at arbejde med større skibe, siger Jason Daucke, der godt kunne finde på at tage job i England, når han har fået svendebrevet i hånden.

Verdensklasse-værft

Jason Dauckes læreplads på værftet i England er særlig interessant i sydfynsk sammenhæng. Værftet med navnet T. Nielsen & Co. ejes af danske Tommi Nielsen. Han gik som 16-årig i 1973 i lære på bådebygger Poul Oddersborgs tidligere værft i Fjellebroen og har senere arbejdet på bl. a. træskibsværftet i Troense og på stålskibsværftet i Svendborg.

Tommi Nielsen stod til søs og sejlede bl. a. med den

Troense-renoverede bark Kaskelot til filmtagelser ved Grønland i 1982. Tommi Nielsen var senere skipper om bord i fire-fem år og mødte sit livs Sarah White. Sammen etablerede de i 1988 virksomheden i Gloucester Docks.

Værftet regnes i dag for et af verdens førende indenfor renovering og vedligeholdelse af primært større træskibe. Værftets hidtil mest prestigefulde opgave var omplankning i 2017 af admiral Nelsons historiske flag-skib HMS Victory - kendt fra slaget ved Trafalgar.

- Lige nu har vi 18 ansatte, og vi kan være op til 30 mand i arbejde. De fleste er her i Gloucester, og som speciale har vi at rejse rundt i verden og lave skibe. Bl. a. i Oman og Thailand, fortæller Tommi Nielsen i telefonen.

Et par gange årligt besøger Tommi Nielsen Svendborg, og han har stadig kontakt med sin gamle læremester, Poul Oddersborg i Ollerup.

Til Tommi Nielsens historie hører i øvrigt, at han engang forsøgte at sejle til England i en 19 fods sejlbad af typen Svendborg Senior bygget hos Oddersborg. Båden kom i havsnød, men en redningsaktion sikrede historien en tørskoet afslutning.

Tommi Nielsen - udlært bådebygger hos Poul Oddersborg i Fjellebroen - har siden 1988 drevet et af verdens førende træskibsværfter.

FAKTA: Nordvestjysk Fjordkultur

Nordvestjysk Fjordkultur står i følge sit formål for et maritimhistorisk miljø, der bringer mennesker sammen på tværs af generationer. Foreningens overordnede mål er at formidle og bevare kulturelle og menneskelige værdier i håndværk og håndslag med baggrund på Limfjorden. Pakhuset på Havnevej i Struer danner den fysiske ramme om foreningerne Nordvestjysk Fjordkultur, Venø Bugt

Sjægtelaug, Struer Shantikor, skonnerten Marilyn Anne's Vener samt Struer Kystfiskeforening. Pakhuset er stillet frit til rådighed af Struer Kommune. Foreningens fællesskab har fokus på at bygge nye fartøjer samt at vedligeholde og reparere foreningens både i løbet af vinterens ugentlige klubdage. Sommeren igennem kan foreningens både benyttes til kapsejls, udflugter og hygge. "Vores både er til brug, ikke til

pynt", hedder det. Nordvestjysk Fjordkulturs medlemmer har adgang til alle faciliteter i hallen - også til egne projekter. Foreningen samarbejder med Struer Museum om opbygning af en museumsafdeling. Der er alkoholforbud i hallen. Festlige lejligheder er en undtagelse. Besøgende er velkomne til at kikke indenfor og få en snak.